

دوازدهم تجربی

آزمون
شبه ساز
امتحان
نهایی
ماز

۱۴۰۳/۰۸/۲۵

گروه آموزشی ماز

مرحله: ۱

زمان پاسخگویی: ۱۴۰ دقیقه

تعداد صفحه: ۸

ردیف	درس	تعداد صفحه	زمان پاسخگویی
۱	فارسی	۳	۳۰ دقیقه
۲	عربی، زبان قرآن	۲	۳۰ دقیقه
۳	ریاضی	۱	۴۰ دقیقه
۴	زیست شناسی	۲	۴۰ دقیقه

حق چاپ و تکثیر سؤالات به هر روش (الکترونیکی و ...) پس از برگزاری آزمون برای تمامی اشخاص حقیقی و حقوقی تنها با مجوز «گروه آموزشی ماز» مجاز می باشد و با متخلفین برابر مقررات رفتار می شود.
به دلیل عدم رضایت تیم ماز، هر گونه استفاده غیرقانونی از دفترچه سؤالات و پاسخنامه ماز برای تمامی اشخاص، شرعاً حرام است.

مدت امتحان: ۳۰ دقیقه	تاریخ امتحان: ۱۴۰۳/۰۸/۲۵	ساعت شروع:	آزمون شبیه‌ساز نهایی درس: فارسی ۳
تعداد صفحات: ۳ صفحه	پایه دوازدهم دوره دوم متوسطه	رشته: همه رشته‌های نظری	نام و نام خانوادگی:
گروه آموزشی ماز			آزمون شبیه‌ساز امتحان نهایی
نمره	سؤالات (پاسخ‌برگ دارد)		ردیف

الف) قلمرو زبانی (۷ نمره)

۰/۷۵	۱	معنی واژه‌های مشخص شده را بنویسید. الف) <u>مسلک</u> مرغ گرفتار قفس همچو من است ب) تخم خرمایی به تربیتش نخل <u>باسق</u> گشته. ج) من نه آنم که دگر گوش به <u>تزویر</u> کنم
۰/۲۵	۲	یکی از واژگان بیت «الف» معادل معنایی واژه‌ای در بیت «ب» است. این دو واژه را بیابید. آزمون وی ای پی الف) همه درگاه تو جویم همه از فضل تو پویم همه توحید تو گویم که به توحید سزایی ب) همه عزّی و جلالی همه علمی و یقینی همه نوری و سروری همه جودی و جزایی
۱	۳	از چهار گزینه زیر، در دو گزینه غلط املایی وجود دارد. آن دو را مشخص کنید و صحیح آن‌ها را بنویسید. الف) ممد حیات - خوان نعمت - وظیفه روزی ب) عساره تاک - صفوت آدمیان - امکانات محدود ج) استقرار سلاح - طریق انبساط - بحر مکاشفت د) تاوان و غرامت - داروغه و محتسب - اهداث خاکریز
۱	۴	در هر یک از موارد زیر، یک نادرستی املایی دیده می‌شود. صحیح آن‌ها را بنویسید. الف) عاکفان کعبه جلالش به تقصیر عبادت معترف و واصفان حلیه جمالش به تحیر منصوب. ب) تو حکیمی تو عظیمی تو کریمی تو رحیمی تو نماینده فضلی تو سزاوار سنایی
۱	۵	با توجه به عبارت زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید. یکی از صاحب‌دلان سر به جیب مراقبت فرورده بود و در بحر مکاشفت مستغرق شده؛ آن‌گه که از این معاملت باز آمد، یکی از یاران به طریق انبساط گفت: «از این بوستان که بودی، ما را چه تحفه کرامت کردی؟» الف) کدام فعل در متن حذف شده است؟ ب) نوع حرف «را» در جمله آخر چیست؟ ج) ترکیب «بحر مکاشفت» اضافی است یا وصفی؟ د) در متن چند مفعول وجود دارد؟
۱	۶	با توجه به ابیات: (۱) گفت: «نزدیک است والی را سرای، آن‌جا شویم» گفت: «والی از کجا در خانه خمار نیست؟» (۲) جامه‌ای کاو نشود غرقه به خون بهر وطن بدر آن جامه که ننگ تن و کم از کفن است الف) فعل‌های مشخص شده را از نظر کاربرد معنایی بررسی کنید. ب) در بیت اول یک حذف به قرینه معنایی و در بیت دوم یک ترکیب اضافی بیابید.
۱	۷	نقش دستوری واژه‌های مشخص شده را بنویسید. الف) <u>همتم</u> بدرقه راه کن ای طایر قدس ب) ای <u>مرغ</u> سحر! عشق ز پروانه بیاموز که دراز است ره مقصد و من <u>نوسفرم</u> کان <u>سوخته</u> را جان شد و آواز نیامد

مدت امتحان: ۳۰ دقیقه	تاریخ امتحان: ۱۴۰۳/۰۸/۲۵	ساعت شروع:	آزمون شبیه‌ساز نهایی درس: فارسی ۳
تعداد صفحات: ۳ صفحه	پایه دوازدهم دوره دوم متوسطه	رشته: همه رشته‌های نظری	نام و نام خانوادگی:
گروه آموزشی ماز			آزمون شبیه‌ساز امتحان نهایی
ردیف	سؤالات (پاسخ‌برگ دارد)		نمره

۱	<p>با توجه به عبارت زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید.</p> <p>فرآش باد صبا را گفته تا فرش زمردین بگسترده و دایه ابر بهاری را فرموده تا بنات نبات در مهد زمین پیورود.</p> <p>الف) نوع فعل‌های مشخص شده را بنویسید.</p> <p>ب) نقش دستوری کلمات مشخص شده در مصراع «بگفتا دل ز مهرش کی کنی پاک» با نقش دستوری کدام واژه‌ها در جملات اول و دوم متن یکسان است؟</p>	۸
---	---	---

(ب) قلمرو ادبی (۵ نمره)

۱	<p>آرایه درست را از داخل کمانک انتخاب کنید.</p> <p>الف) همه غیبی تو بدانی همه عیبی تو بپوشی / همه بیشی تو بکاهی، همه کمی تو فزایی (تلمیح - تناقض)</p> <p>ب) در دفتر زمانه فتد نامش از قلم / هر ملتی که مردم صاحب‌قلم نداشت (استعاره - کنایه)</p>	۹
---	--	---

۱/۵	<p>جاهای خالی را با واژه‌های مناسب پر کنید.</p> <p>الف) در بیت «نشاط غربت از دل کی برد حبّ وطن بیرون / به تخت مصرم اما جای در بیت‌ال‌حزن دارم» واژه مشخص شده مجاز از است.</p> <p>ب) در بیت «دست از مس وجود چو مردان ره بشوی / تا کیمیای عشق بیابی و زر شوی» تعداد تشبیه وجود دارد.</p> <p>ج) آرایه مشترک ترکیبات مشخص شده در عبارت «اطفال شاخ را به قدوم موسم ربیع، کلاه شکوفه بر سر نهاده» است.</p>	۱۰
-----	--	----

۰/۵	<p>ابیات زیر از نظر شیوه بیان (جد - طنز) چه وجه مشترکی دارند؟</p> <p>الف) با محتسبم عیب مگ‌وید که او نیز پیوسته چو ما در طلب عیش مدام است</p> <p>ب) گفت: نزدیک است والی را سرای، آن جا شویم گفت: «والی از کجا در خانه خمار نیست؟»</p>	۱۱
-----	---	----

۱	<p>به پرسش‌ها پاسخ دهید.</p> <p>الف) نام مترجم کتاب «کلیله و دمنه» را بنویسید.</p> <p>ب) شعر «مست و هشیار» سروده کیست؟</p>	۱۲
---	--	----

۱	<p>جاهای خالی را با مصراع‌های مناسب پر کنید.</p> <p>الف) در مکتب حقایق پیش ادیب عشق</p> <p>ب) باید که خاک درگه اهل هنر شوی</p>	۱۳
---	--	----

(ج) قلمرو فکری (۸ نمره)

۴	<p>معنی ابیات و عبارات زیر را به نثر روان بنویسید.</p> <p>الف) ناله مرغ اسیر این همه بهر وطن است</p> <p>ب) بی‌دل از بی‌نشان چه گوید باز؟</p> <p>ج) گفت: «از بهر غرامت جامه‌ات بیرون کنم» گفت: «پوسیده‌است، جز نقشی ز بود و تار نیست»</p> <p>د) پرده ناموس بندگان به گناه فاحش ندرد و وظیفه روزی به خطای منکر نبرد.</p> <p>ه) خوان نعمت بی دریغش همه جا کشیده.</p> <p>و) بوی گلم چنان مست کرد که دامنم از دست برفت!</p>	۱۴
---	--	----

آزمون شبیه‌ساز نهایی درس: فارسی ۳	ساعت شروع:	تاریخ امتحان: ۱۴۰۳/۰۸/۲۵	مدت امتحان: ۳۰ دقیقه
نام و نام خانوادگی:	رشته: همه رشته‌های نظری	پایه دوازدهم دوره دوم متوسطه	تعداد صفحات: ۳ صفحه
آزمون شبیه‌ساز امتحان نهایی		گروه آموزشی ماز	
ردیف	سؤالات (پاسخ‌برگ دارد)		
نمره			
۱۵	مفهوم هر یک از ابیات زیر را بنویسید. الف) این مدعیان در طلبش بی‌خبران‌اند ب) از دست و زبان که برآید	کان را که خبر شد، خبری باز نیامد کز عهده شکرش به درآید	۱/۵
۱۶	مفاهیم «ناتوانی در توصیف خداوند - بیدادگری حاکم - جاودانگی عشق» به ترتیب در کدام ابیات آمده است؟ الف) آن کسی را که در این ملک سلیمان کردیم ب) بگفتا دل ز مهرش کی کنی پاک؟ ج) هیچ نقاشت نمی‌بیند که نقشی برکشد	ملت امروز یقین کرد که او اهرمن است بگفت آن‌گه که باشم خفته در خاک وان که دید، از حیرتش کلک از بنان افکنده‌ای	۱/۵
۱۷	مفهوم مشترک ابیات زیر را بنویسید. الف) یک دم غریق بحر خدا شو گمان مبر ب) بنیاد هستی تو چو زیر و زبر شود	کز آب هفت بحر به یک موی تر شوی در دل مدار هیچ که زیر و زبر شوی	۱
	موفق باشید		

صفحه ۳ از ۸

مدت امتحان: ۳۰ دقیقه	تاریخ امتحان: ۱۴۰۳/۰۸/۲۵	ساعت شروع:	آزمون شبیه‌ساز نهایی درس: فارسی ۳
تعداد صفحات: ۲ صفحه	پایه دوازدهم دوره دوم متوسطه	رشته: همه رشته‌های نظری	نام و نام خانوادگی:
گروه آموزشی ماز		آزمون شبیه‌ساز امتحان نهایی	
ردیف	پاسخ‌برگ	نمره	

پاسخ‌های خود را به صورت دقیق، خوش خط و مرتب در این برگه وارد کنید.

(الف) قلمرو زبانی (۷ نمره)

آزمون وی ای پی

۰/۷۵	۱	(الف) (ب) (ج)
۰/۲۵	۲
۱	۳
۱	۴	(الف) (ب)
۱	۵	(الف) (ب) (ج) (د)
۱	۶	(الف) (ب)
۱	۷	(الف) (ب)
۱	۸	(الف) (ب)

(ب) قلمرو ادبی (۵ نمره)

۱	۹	(الف) (ب)
۱/۵	۱۰	(الف) (ب) (ج)
۰/۵	۱۱
۱	۱۲	(الف) (ب)

آزمون شبیه‌ساز نهایی درس: فارسی ۳	ساعت شروع:	تاریخ امتحان: ۱۴۰۳/۰۸/۲۵	مدت امتحان: ۳۰ دقیقه
نام و نام خانوادگی:	رشته: همه رشته‌های نظری	پایه دوازدهم دوره دوم متوسطه	تعداد صفحات: ۲ صفحه
آزمون شبیه‌ساز امتحان نهایی		گروه آموزشی ماز	
ردیف	پاسخ‌برگ	نمره	

۱۳	(الف) (ب)	۱
----	-----------------------	---

(ج) قلمرو فکری (۸ نمره)

۱۴	(الف) (ب) (ج) (د) (ه) (و)	۴
----	--	---

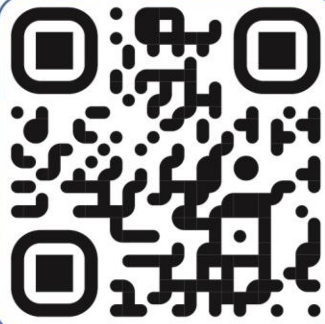
۱۵	(الف) (ب)	۱/۵
----	-----------------------	-----

۱۶	(الف) (ج)	۱/۵
----	-----------------------	-----

۱۷	۱
----	-------	---

	موفق باشید	۲۰
--	------------	----

دوازدهم تجربی

آزمون
شبیه ساز
امتحان
نهایی
ماز

۱۴۰۳/۰۸/۲۵

گروه آموزشی ماز

مرحله: ۱

پاسخنامه تشریحی (حاوی راهنمای مصحح)

ویراستاران	مسئول درس	درس
اعظم نوری نیا فاطمه حمیدی	حسن وسکری	فارسی
کیارش پورمهدی روح الله اصغری	هاله کریمی محمدعلی تابان فر	عربی، زبان قرآن
نرجس تیمناک فرزانه خاکپاش	حسین شفیع زاده محدثه شیخعلی	ریاضی
شهیده رستمی رضا خازن - علی محمدزاده	مهدی جمالی	زیست شناسی

حق چاپ و تکثیر سؤالات به هر روش (الکترونیکی و ...) پس از برگزاری آزمون برای تمامی اشخاص حقیقی و حقوقی تنها با مجوز «گروه آموزشی ماز» مجاز می باشد و با متخلفین برابر مقررات رفتار می شود.
به دلیل عدم رضایت تیم ماز، هر گونه استفاده غیرقانونی از دفترچه سؤالات و پاسخنامه ماز برای تمامی اشخاص، شرعاً حرام است.

راهنمای پاسخنامه برای بچه‌های ماژی!

مصحح شو:

پاسخ دقیق سؤال این‌جا میاد و اسمش روشه: «مصحح شو»، می‌خواد شما رو به‌یه مصحح حرفه‌ای و دقیق تبدیل کنه که بدونین موقع ارزیابی جواب‌هاتون باید حواستون به چی باشه تا توی آزمون‌های بعدی دقیق‌تر عمل کنین. اگه جواب یه سؤال رو بشه به شکل‌های مختلف بیان کرد، اون هم، این‌جا بهتون گفتیم.

بررسی دقیق‌تر:

اگه پاسخ کوتاه یه سؤال کافی نباشه تا ببینین چطوری باید به جواب برسین، توی این بخش با بررسی دقیق‌تر جواب، سؤال رو براتون توضیح دادیم.

نقشه نهایی:

امتحان نهایی قوانین و قواعد خاص خودش رو داره؛ شما باید بدونین تیپ‌های رایج سؤال‌های امتحان نهایی چیه و باید چطوری بهش جواب بدین. این کادر، مشاوره حرفه‌ای ماست به شما تا فوت و فن‌های امتحان نهایی رو یاد بگیرین.

توی ۲۰ شو:

توی «۲۰ شو»، مبحث هر سؤال رو براتون مرور یا جمع‌بندی کردیم؛ «۲۰ شو» و درس‌نامه‌هاش دقیقاً فاصله بین نمره خوب و نمره ۲۰ رو براتون پر می‌کنه.

نکته طلایی:

با وجود «۲۰ شو»، که کلی درس‌نامه مفصل داره، باز هم اگه نکته مهم و مفیدی بود، توی این کادر براتون آوردیم.

نام و نام خانوادگی:	رشته: همه رشته‌های نظری	تاریخ امتحان: ۱۴۰۳/۰۸/۲۵	مدت امتحان: ۳۰ دقیقه
نام و نام خانوادگی:	رشته: همه رشته‌های نظری	پایه دوازدهم دوره دوم متوسطه	تعداد صفحات: ۷ صفحه
آزمون شبیه‌ساز امتحان نهایی		گروه آموزشی ماز	
ردیف	پاسخ‌نامه	نمره	
الف) قلمرو زبانی (۷ نمره)			
۱	<p>مصحح شو: </p> <p>الف) شیوه، طریق (۰/۲۵) ب) بلند (۰/۲۵) ج) نیرنگ، دورویی، ریاکاری (۰/۲۵)</p> <p>نقشه نهایی: </p> <p>◆ در واژه‌نامه پایان کتاب، بسیاری از لغات مربوط به ابیات و عبارات قلمروهای سه‌گانه و متن گنج حکمت، شعرخوانی و روان‌خوانی است. طراحان سؤالات آزمون‌های نهایی از این لغات هم سوال طرح می‌کنند. پس حتماً با دقت آن‌ها را بخوانید و حفظ کنید.</p> <p>◆ یکی از پرسش‌های متداول در مبحث «واژه‌نامه» را باهم مرور می‌کنیم:</p> <p>۱- برای واژه مشخص‌شده یک برابر معنایی یا معادل معنایی بیابید.</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ اگر کوه آتش بود بسیبیم (خردادماه ۱۴۰۱) ○ به عنوان ولیمه کباب غاز صحیحی بدهد. (خردادماه ۱۴۰۱) ○ دستان را بر چشم‌های درشتان، حمایل کرده بودید. (شهریور ۱۴۰۱) ○ همه نوری و سروری، همه جودی و جزایی (خردادماه ۱۴۰۱) <p>۲- برای واژه مشخص‌شده یک «برابر معنایی» از بیت بعد از آن بیابید.</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ سریر ملک عطا داد کردگار تو را (شهریور ۱۳۹۹) ○ برکش ز سر این سپید معجر ○ بنشین به یکی کبود اورنگ (شهریور ۱۳۹۹) ○ بدو گفت بی‌تو نخواهم زمان ○ نه اورنگ و تاج و نه گرز و کمان (دی ماه ۱۴۰۱) <p>روش‌هایی برای پیدا کردن معنای واژه‌ها: </p> <p>یکی از مهم‌ترین ابزارهای ما برای پیدا کردن معنای یک واژه جدید، کمک گرفتن از معنای سایر واژگان متن است. یعنی می‌توان با توجه به مفهوم کلی جمله، معنای واژه جدید را حدس زد.</p> <p>مثال: سعدی در مقدمه گلستان خود، از مفاهیم مختلفی صحبت می‌کند، اما فحوای کلام او را می‌توان حمد و سپاس خداوند دانست. احتمالاً ش ما هم معنای واژه «فحوا» را بدانید. اما می‌توانید با توجه به محتوای کلی متن، حدس بزنید که احتمالاً «فحوای کلام»، معنایی مانند درون‌مایه، لب مطلب، جان کلام و... را بدهد.</p> <p>البته نمی‌توان در تمام متن‌ها از این روش استفاده کرد، مانند بخش «ج» همین سؤال استخراج معنی «نیرنگ و دورویی» برای واژه «ترویر» با توجه به محتوا و مفهوم کلی متن، کمی دشوار است.</p> <p>اما در موارد «الف» و «ب»، می‌توان معادل معنایی کلمات مشخص شده را با توجه به محتوای جمله، تشخیص داد.</p> <p>مورد الف ← ذهن ما به صورت ناخودآگاه، در مواجهه با عبارت «تبدیل دانه خرما به یک درخت نخل باس ق»، معنایی مشابه بلند، بزرگ و حتی بالغ را برای واژه «باسق» در نظر می‌گیرد.</p> <p>مورد ب ← ذهن ما به صورت ناخودآگاه، در مواجهه با عبارت «از حیرت کلک از بنان افکنده» به یاد عبارت «انگشت به دندان گردیدن و یا انگشت به دهان ماندن» می‌افتد.</p>	۰/۲۵	
۲	<p>مصحح شو: </p> <p>فضل و جود به معنی بخشش و کرم</p> <p>نقشه نهایی: </p> <p>◆ یک تیپ از سوالات بخش لغت به این شکل است که دو واژه با معادل معنایی یکسان یا یک واژه با معادل معنایی‌اش را در دو بیت یا عبارت می‌آورند و از دانش‌آموز می‌خواهند که آن‌ها را بیابد. بنابراین هنگام حفظ کردن لغات، اگر به چنین واژه‌هایی برخورد کردید، حتماً آن را علامت بزنید و مرور کنید.</p>	۰/۲۵	
۳	<p>مصحح شو: </p> <p>ب) عصاره (۰/۵) د) احداث (۰/۵)</p>	۱	

نقشه نهایی:

♦ در این تیپ از سوالات، اغلب از واژگانی استفاده می‌شود که اهمیت املائی دارند. پس در هر درس، سعی کنید فهرستی از این نوع واژگان تهیه کنید و شکل صحیح نوشتن و معانی آن‌ها را به خاطر بسپارید.

♦ واژه‌های قسمت واژه‌نامه کتاب درسی فقط در بخش لغت اهمیت ندارند؛ بلکه در پاسخ‌دهی به دیگر بخش‌های آزمون نیز بسیار کاربردی هستند. یکی از این بخش‌ها، بخش مهم «املا» است که دو نمره دارد. بیشتر کلماتی که اهمیت املائی دارند همان واژگانی هستند که از نظر لغت نیز مهم‌اند. بنابراین یک بار دیگر شما را به یادگیری و تکرار و تمرین لغت‌های واژه‌نامه توصیه می‌کنیم.

♦ ذکر این نکته مهم نیز ضروری است که در یادگیری لغت‌های واژه‌نامه فقط به معنی اول لغت بسنده نکنید و بقیه معانی و دیگر توضیحاتی را نیز که در ادامه معنی آمده، یاد بگیرید؛ چه بسا این سوال املا از همین توضیحاتی که در بخش واژه‌نامه کتاب درسی آمده طراحی شده است.

املا:

مبحث املا در واقع در سه شکل خودنمایی می‌کند:

(ء/ع)، (ت/ط)، (ث/س/ص)، (ح/ه)، (ذ/ز/ض/ظ)، (غ/ق)	گروه‌های شش‌گانه‌گزینش املائی (اهمیت املائی)
قربت: نزدیکی - غربت: دوری، تنهایی	کلمات هم‌آوا
از راه دیدن شکل درست کلمه‌ها + از راه شناخت اشتقاق و هم‌خانواده بودن کلمه‌ها + از راه پی‌بردن به معنی کلمه‌ها در عبارت‌ها	رسم‌الخط (گروه‌های شش‌گانه‌گزینش املائی + ملاک و معیار ما در انتخاب و گزینش درست)

۴

مصحح شو:

الف) منسوب (۰/۵) ب) ثنا (۰/۵)

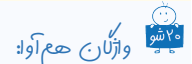
نقشه نهایی:

در این تیپ از سوالات، برای نادرستی املائی، اغلب یا واژه‌های هم‌آوا انتخاب می‌شوند یا کلماتی که اهمیت املائی دارند.

نکته طلایی:

واژه‌های منسوب و ثنا هر دو هم‌آوا هستند. واژه‌های هم‌آوای فصل اول عبارت‌اند از:

- ثنا (آفرین، ستایش) - سنا (روشنایی)
- قربت (نزدیکی) - غربت (دور شدن از شهر)
- خان (بزرگ، رئیس) - خوان (سفره)
- منسوب (نسبت داده شده، خویشاوند) - منصوب (به شغلی گماشته شده)
- حیات (زندگی) - حیاط (محوطه خانه)
- بهر (سهم) - بحر (دریا)
- صواب (درست و صحیح) - ثواب (پاداش)

واژگان هم‌آوا:

- غذا: خوراک - غذا: جنگ و پیکار - قضا: تقدیر و سرنوشت (فارسی دهم، درس شانزدهم)
- صغیر: صدای بلند و تیز - سفیر: فرستاده، نماینده (فارسی یازدهم، درس پنجم)
- قربت: نزدیکی - غربت: دوری، تنهایی (فارسی دوازدهم، درس ۱ و ۱۰)

واژگانی مثل «ذلت و زلت»، «صلاح و صلاح»، «فراغ و فراق» و... متشابه هستند؛ نه هم‌آوا.

۵

مصحح شو:

الف) فعل کمکی «بود» بعد از مستغرق شده به قرینه لفظی (۰/۲۵) ب) حرف اضافه به معنی برای (۰/۲۵)

ج) اضافی (۰/۲۵) د) سه مفعول (سر/ جمله بعد از گفت/ تحفه) (۰/۲۵)

حذف و انواع آن:

گاهی، کلمه یا کلماتی از جمله حذف می‌شوند اما شنونده از طریق دیگر کلمات جمله، آن را در می‌یابد:

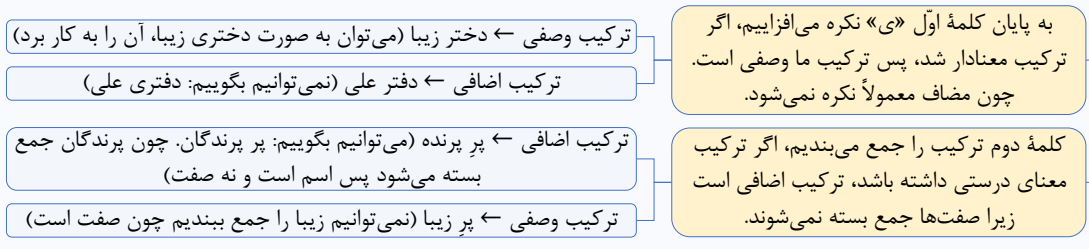

انواع حذف

شناخت ترکیب وصفی و اضافی:

ترکیب وصفی و اضافی

نقشه نهایی:

◆ فعل‌های کمکی در ماضی نقلی، ماضی بعید و ماضی التزامی می‌توانند به قرینه‌های لفظی و معنایی حذف شوند؛ مثلاً در عبارت «باران رحمت بی‌حسابش همه را رسیده» فعل کمکی «است» به قرینه معنایی حذف شده است.

◆ حرف «را» در جمله سه نوع است: «نشانه مفعول»، «نشانه حرف اضافه» و «فک اضافه». برای پیدا کردن نوع حرف «را» بهترین کار این است که جمله را به نثر ساده و روان درآوریم. اگر حرف «را» در جای خود قرار گرفت، مفعول است. اگر به جای یکی از حروف اضافه نشست، حرف اضافه است و اگر جانشین کسره اضافه شد، فک اضافه است.

کشت ما را و دم عیسی مریم با اوست

مفعول

روزی تفقدی کن درویش بینوا را

از درویش بینوا تفقدی کن (حرف اضافه)

برون آید از آن صد بحر صافی

- با که این نکته توان گفت که آن سنگین‌دل
- ای صاحب کرامت شکرانه سلامت
- اگر یک قطره را دل برشکافی
- دل یک قطره را (فک اضافه)

مصحح شو:

الف) نیست: غیراسنادی، به معنی وجود نداشتن (۰/۲۵) - است: اسنادی (۰/۲۵)

ب) حذف به قرینه معنایی: والی از کجا معلوم است که در خانه خمار نیست (۰/۲۵) - ترکیب اضافی: ننگ تن (۰/۲۵)

نقشه نهایی:

- ◆ فعل «نیست» در معانی زیر به کار می‌رود:
- ۱) فعل اسنادی در جمله‌هایی که نهاد و مسند دارند؛ مثل:
 - در طریقت هر چه پیش سالک آید خیر اوست
 - آسایش دو گیتی تفسیر این دو حرف است
- ۲) فعل غیراسنادی به معنی وجود داشتن یا نداشتن؛ مثل:
 - روی تو مگر آئینه لطف الهیست
 - حقا که چنین است و در این روی و ریا نیست

نکته طلایی:

گاهی برای یافتن ترکیب‌های اضافی باید به ضمیرهای پیوسته توجه کرد، به ویژه ضمیرهایی که از مضاف خود جدا می‌شوند، کمی کار را برای دانش آموز دشوار می‌کند. مثلا در مصراع «محتسب مستی به ره دید و گریبانش گرفت»، ضمیر «ش» دقیقا بعد از مضاف آمده که یافتن ترکیب اضافی را آسان کرده است؛ اما در مصراع گفت آگه نیستی کز سر درافتاد کلاه، ضمیر از مضاف خود (سر) جدا شده است. پس باید در چنین مواردی با دقت بیشتری به بیت نگاه کنید.

مسند:

مسند و فعل اسنادی

	<p>نکته طلایی:</p> <p>☑ «سوخته» در این بیت صفت جانشین اسم است. «جان آن سوخته» یعنی جان آن پروانه سوخته. در این حالت، نوع ترکیب، وصفی نیست؛ بلکه اضافی است.</p>	
۱	<p>مصحح شو:</p> <p>الف) گفته: ماضی نقلی (گفته است) (۰/۲۵) - بی‌رود: مضارع التزامی (۰/۲۵) ب) دل و فرش: مفعول (۰/۲۵) - مهر و فرآش: متمم (۰/۲۵)</p> <p>نقشه نهایی:</p> <p>● یک عمر همچو غنچه در این بوستان سرا مضارع التزامی: ب + بن مضارع + شناسه ● گفتمش سیر ببینم مگر از دل بی‌رود در گذشته گاهی مضارع التزامی بدون نشانه (ب) به کار می‌رفته است. در این حالت باید از روی معنی جمله به آن پی‌برد. ● جز از جام توحید هرگر نوشم ● بیا بیا که زمانی ز می خراب شویم بزن مگر رسیم به گنجی در این خراب‌آباد برسیم بشویم</p> <p>نکته طلایی:</p> <p>☑ در فعل ماضی نقلی، گاهی فعل کمکی پایان آن حذف می‌شود که باید با توجه به معنی عبارت به حذف آن پی‌برد.</p>	۸
(ب) قلمرو ادبی (۵ نمره)		
۱	<p>مصحح شو:</p> <p>الف) تلمیح: اشاره به آیه «تُعْزَمَنْ تَشَاءُ وَ تُدَلُّ مَنْ تَشَاءُ» هر که را که بخواهد عزیز می‌گرداند و هر که را که بخواهد ذلیل می‌کند. (۰/۵) ب) کنایه: نام از قلم افتادن کنایه از فراموش شدن (۰/۵)</p> <p>نقشه نهایی:</p> <p>◆ هم اشاره به داستان و حادثه تاریخی و حماسی می‌تواند آرایه تلمیح به وجود آورد و هم اشاره به آیه و حدیث. در کتاب فارسی چند مورد به حدیث و آیه اشاره دارد که حتما آن‌ها را با دقت بخوانید و بیاموزید.</p> <p>نکته طلایی:</p> <p>اگر عین آیه و حدیث در بیت بیاید، آرایه تضمین شکل می‌گیرد و اگر اشاره به آیه و حدیث داشته باشد، تلمیح دارد. ● آب اجل که هست گلوگیر خاص و عام بر حلق و بر دهان شما نیز بگذرد تلمیح به آیه «کل نفس ذائقة الموت» (هر نفسی چشنده مرگ است). ● چشم حافظ زیر بام قصر آن حوری سرشت شیوه «جَنَاتِ تَجْرِي تَحْتِ الْإِنهَارِ» داشت تضمین آیه‌ای از قرآن</p>	۹
۱/۵	<p>مصحح شو:</p> <p>الف) مجاز از وطن و زادگاه (۰/۵) ب) چهار تشبیه (مس وجود/ چو مردان/ کیمیای عشق/ زر شوی) (۰/۵) ج) تشبیه (۰/۵)</p> <p>بررسی دقیق تر: آزمون وی ای پی</p> <p>ایهام در اصطلاح ادبی، آوردن واژه‌ای است با حداقل دو معنی که بتوان با هر دو معنی، مفهوم شعر را دریافت. مثل «شیرین» در بیت زیر:</p> <p>● آواز تیشه امشب از بیستون نیامد گویا به خواب شیرین فرهاد رفته باشد</p> <p>شیرین: در این بیت هم معنای «گوارا» دارد و هم معنای «معشوق فرهاد».</p>	۱۰

چند ایهام پر کاربرد:

دلنشین بودن (روزهای شیرین، رویای شیرین)	شیرین
طعم شیرین (مانند شیرین بودن بوسه‌های معشوق)	
شخصیتی تاریخی (ملکه ساسانی، همسر خسرو، معشوقه فرهاد)	مهر
نام دیگر خورشید	
مهربانی و محبت	روان
جاری بودن (مانند رود روان، آب روان، کلام روان، متن روان)	
روح، وضعیت ذهنی (شادروان، بیماری روانی)	عهد
دوره تاریخی (عهد عتیق، عهد باستان)	
پیمان، میثاق، قول	سودا
خیال، هوس (مانند سودایی یا سودازده در معنای دیوانه و خیالاتی)	
تجارت، خرید و فروش (مانند سوداگر در معنای تاجر، بازرگان)	

نقشه نهایی:

♦ «بیت الحزن» هم مجاز است هم استعاره. هر گاه کلمه‌ای به جای کلمه دیگر به کار رود و رابطه آنها شباهت باشد، استعاره است. یکی از انواع مجازها کاربرد واژه‌ای به جای واژه دیگر به دلیل شباهت است. مثلاً اگر به جای قامت بلند معشوق، سرو به کار ببریم، این واژه را هم می‌توان استعاره دانست هم مجاز. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که همه استعاره‌های مصرحه مجازند؛ اما همه مجازها استعاره نیستند.

● نرگس مست نوازش کن مردم‌دارش
خون عاشق به قدح گر بخورد نوشش باد

نرگس در این بیت «مجاز» و «استعاره» از چشم است.

نکته طلایی:

□ از بین ارکان تشبیه، ادات تشبیه و وجه‌شبه می‌توانند حذف شوند. گاهی با حذف این دو رکن، مشبه و مشبه‌به در کنار هم با کسره قرار می‌گیرند که به آن اضافه تشبیه می‌گویند. اغلب در چنین حالتی، جای مشبه و مشبه‌به عوض می‌شود. مثل: چراغ دانش، شاخه محبت و آینه دل.

مصحح شو:

۱۱

۰/۵

هر دو شعر بیانی طنزآمیز دارند (۰/۵) و به گونه‌ای غیرمستقیم از ریاکاری مأموران حکومتی انتقاد می‌کنند. (۰/۵)

بررسی دقیق‌تر:

یکی از راه‌های ایجاد طنز در شعر برقراری تناقض بین اجزای آن است. در بیت اول محتسب، که بخشی از شغلش نظارت بر امور شرعی است، دائماً در جست‌وجوی عیش و شراب‌خواری است. در بیت دوم نیز محتسب می‌خواهد مست را به خانه والی ببرد تا والی با او برخورد قانونی کند اما مست این احتمال را مطرح می‌کند که شاید والی خودش هم در خانه شراب‌فروش باشد!

مصحح شو:

۱۲

۱

الف) نصرالله منشی (۰/۵) ب) پروین اعتصامی (۰/۵)

بررسی دقیق‌تر:

کلیده و دمنه کتابی است به زبان سانسکریت که در دوره ساسانیان به زبان پهلوی ترجمه شد. پس از ورود اسلام به ایران، ابن مقفع آن را به عربی ترجمه کرد و سپس در قرن ششم نصرالله منشی آن را به فارسی برگرداند. پروین اعتصامی از شاعران معروف ایران است که در سرودن شعر مناظره بسیار مهارت داشت.

نقشه نهایی:

♦ در پایان هر بخش از درس، نام کتاب و نویسنده آورده شده است. سؤالات بخش تاریخ ادبیات، معمولاً از این قسمت‌ها طرح خواهد شد. بنابراین باید با دقت همه کتاب‌ها را با نام نویسندگان‌شان حفظ کنید.

مصحح شو:

۱۳

۱

الف) هان ای پسر بکوش که روزی پدر شوی (۰/۵) ب) گر در سرت هوای وصال است حافظا (۰/۵)

	<p>نقشه نهایی:</p> <p>یکی از متداول‌ترین سؤالات در بخش حفظ شعر این است که طراح مصراع‌ی از یک بیت را می‌آورد و از دانش‌آموز می‌خواهد که مصراع دیگر را بنویسد. نوع دیگر سؤال به این صورت است که با آوردن یک یا چند واژه، می‌خواهد بیتی را که این واژه‌ها در آن وجود دارد، بنویسد.</p>	
<p>(ج) قلمرو فکری (۸ نمره)</p>		
۴	<p>مصحح شو:</p> <p>الف) ناله شاعر در زندان (۰/۲۵) به خاطر وطن است. (۰/۲۵) ب) بی‌دل (عاشق) نمی‌تواند (۰/۲۵) سخنی از معشوق بی‌نشان بگوید. (۰/۲۵) ج) گفت برای جبران خسارت کار تو (۰/۲۵) لباس را از تنت درمی‌آورم. (۰/۲۵) گفت لباسم پوسیده است (۰/۲۵) و فقط نقشی از تار و پود آن باقی مانده است. (۰/۲۵) د) آبروی بندگان را (۰/۲۵) به خاطر گناه آشکار نمی‌برد (۰/۲۵) و روزی مقرر آن‌ها را (۰/۲۵) به دلیل خطای زشت قطع نمی‌کند. (۰/۲۵) ه) نعمت‌های بی‌مضایقه‌اش (۰/۲۵) مثل سفره همه جا گسترده است. (۰/۲۵) و) بوی گل چنان مرا مست کرد (۰/۲۵) که از خود بی‌خود شدم. (۰/۲۵)</p> <p>نقشه نهایی:</p> <p>بخش درک مطلب «۴» نمره دارد. بیشتر سؤالات این بخش از قلمرو فکری کارگاه متن‌پژوهی طراحی می‌شوند و از شما خواسته می‌شود که مفهوم یک بیت یا عبارت را بنویسید یا با بیت و عبارت دیگری مقایسه کنید. نوشتن مفهوم بیت یا عبارت فقط مختص ابیات قلمرو فکری نیست و ممکن است از ابیات قلمروهای ادبی و زبانی کارگاه متن‌پژوهی یا ابیات داخل درس (عمدتاً متن اصلی) نیز سؤال درک مطلب داده شود.</p> <p>نکته طلایی:</p> <p>اگر بیت یا عبارتی را نتوانستید به شکل کامل معنی کنید، لاقلاً کلمات دشواری که معنای آن‌ها را می‌دانید، حتماً بنویسید؛ زیرا هر کدام از این ابیات و عبارات به بخش‌های کوچک‌تری تقسیم می‌شود که مصحح برای آن نمره‌ای در نظر می‌گیرد.</p>	۱۴
۱/۵	<p>مصحح شو:</p> <p>الف) از خود بی‌خود شدن عاشق و رازداری او (۰/۷۵) ب) ناتوانی انسان در شکرگزاری از خدا (۰/۷۵)</p> <p>نقشه نهایی:</p> <p>یکی از سؤالات متداول در بخش قرابت معنایی، دریافت مفهوم کلی بیت یا عبارت است. در چنین سوال‌هایی، برای پیدا کردن پاسخ درست، بهتر آن است که بیت یا عبارت را در ذهن معنی کنید. معمولاً هنگام معنی کردن، مفهوم بیت را می‌توان دریافت.</p> <p>نکته طلایی:</p> <p>برای پاسخ به این گونه سؤالات، باید مفهوم کلی همه ابیات و عبارات متن درس و قلمروهای سه گانه را به دقت بخوانید.</p>	۱۵
۱/۵	<p>مصحح شو:</p> <p>الف) بیدادگری (۰/۵) ب) جاودانگی عشق (۰/۵) ج) ناتوانی در توصیف خداوند (۰/۵)</p> <p>بررسی دقیق‌تر:</p> <p>در بیت «الف» آن کسی را که در این کشور به پادشاهی رساندیم و او را چون سلیمان عادل می‌دانستیم، اکنون ملت ایران یقین حاصل کرده‌اند که وی (محمدعلی شاه) اهریمن است که به جای سلیمان بر تخت نشسته است. در بیت «ب» که از منظومه «خسرو و شیرین» است، فرهاد در پاسخ به این سؤال که چه زمانی مهر شیرین را از دل بیرون خواهد کرد، می‌گوید زمانی که مرده باشم. نتیجتاً این بیت درباره همیشگی بودن و جاودانگی عشق است. در بیت «ج» شاعر خطاب به خداوند می‌گوید که هیچ نقاشی (هیچ توصیف‌کننده‌ای) قادر به دیدن تو نیست تا شامل تو را بکشد و به دیگران نشان دهد و اگر هم کسی قادر به مشاهده تو بوده، تو چنان حیرتی در او برانگیخته‌ای که قلم از دستش («بنان» یعنی انگشتان که مجاز است از «دست» افتاده است).</p>	۱۶
۱	<p>مصحح شو:</p> <p>عشق نگاه‌دارنده و نجات‌بخش است.</p> <p>نکته طلایی:</p> <p>در چنین سؤالاتی باید دو بیت را در ذهن خود معنی کنید. احتمال دارد هر بیت یک یا دو مفهوم داشته باشد. با پیدا کردن مفاهیم، به آسانی می‌توان مفهوم مشترک دو بیت را دریافت.</p>	۱۷
۲۰	موفق باشید	

